Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500EA Den Haag

Voorzitter van de Staten van Curaçao
T.a.v. de commissie Koninkrijksrelaties en
dhr. Rennox Calmes

SG-Cluster
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500EA Den Haag
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk
2022-0000506550

Uw kenmerk

Datum 29 SEP 2022

Betreft open brief betreffend belangrijke gespreksthema's m.b.t. Curaçao

Geachte voorzitter, geachte heer Calmes,

Bedankt voor uw open brief van 15 februari jl. over belangrijke gespreksthema's met betrekking tot Curaçao. Normaliter is het gebruikelijk dat vragen van leden van de Staten doorgeleid worden naar de regering van Curaçao. Echter, aangezien uw vragen zien op de bij de Staten in behandeling zijnde Rijkswet COHO en op de verhoudingen en samenwerking binnen het Koninkrijk, ga ik - bij wijze van uitzondering - hieronder op uw vragen in. De beantwoording hiervan heeft op zich laten wachten. Daarvoor bied ik mijn verontschuldigingen aan. De opgelopen vertraging kan worden verklaard door de complexiteit van de vragen en de samenhang hiervan met de Rijkswet COHO. De vragen verdienen mijns inziens een breder gesprek en ik hoop dan ook dat u de antwoorden in dat kader wilt beschouwen. Graag continueer ik het gesprek met de landen over de samenwerking binnen het Koninkrijk en over het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie. Hieronder ga ik op uw vragen in.

1. Hoe staat het Nederlandse kabinet tegenover het dekolonisatieproces van Curaçao (en de overige eilanden Aruba en Sint Maarten)? Wat zal de aanpak hierbij zijn?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar de Kamervragen van het lid Bosman (VVD)[1] en in het bijzonder de antwoorden op vragen 2 en 10 waar onder meer het volgende is geantwoord. Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben – als onderdelen van de Nederlandse Antillen – volledig zelfbestuur, zoals bedoeld in artikel 73 VN-Handvest, bereikt in 1954, toen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen uit vrije wil de nieuwe rechtsorde van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden aanvaardden. De overeengekomen rechtsorde kreeg in 1955 internationale erkenning van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) in Resolutie 945, waarna Suriname en de Nederlandse Antillen werden verwijderd van de lijst van niet-zelfbesturende gebieden van de VN. Bij de beantwoording van deze vraag is het van belang om voorop te stellen dat het zelfbeschikkingsrecht van de Caribische delen van het Koninkrijk na de

[1] Aanhangsel van de Handelingen II 2019/20, nr. 113, Kamervragen met nr. 2019Z15876.

totstandkoming van het Handvest van de Verenigde Naties in 1945 steeds heeft gegolden en dat vandaag ook nog onverkort doet. Dit is door de Nederlandse regering meermaals erkend en kan ook op deze plek nog eens worden benadrukt. Op 10-10-10 hebben Curaçao en Sint-Maarten de status van land binnen het Koninkrijk gekregen. Aruba had in 1986 deze status al verworven.

Aruba, Curaçao en Sint Maarten kunnen eenzijdig bepalen om de rechtsorde van het Koninkrijk te verlaten. Deze eenzijdige uittredingsmogelijkheid is, in ieder geval sinds het proces naar onafhankelijkheid van Suriname in de jaren 1974 en 1975, door de partners binnen het Koninkrijk meermaals erkend; zodanig dat inmiddels wordt aanvaard dat de bewuste mogelijkheid de status heeft van ongeschreven Koninkrijksrecht. Voor de uiteindelijke verwezenlijking van een verandering van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk zijn wel de medewerking en instemming van die partners nodig. Bij vraag 3 en 4 ga ik in op de wijze waarop het Nederlandse kabinet de komende tijd het gesprek wil aangaan met de andere landen over de samenwerking binnen het Koninkrijk.

2. Wat is de mening van het Nederlandse kabinet ten aanzien van hoe het Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling (COHO) te rijmen is met de richtlijnen van de Verenigde Naties?

Deze vraag is ook gesteld in de verslagen van de Staten. Ik ben nog met de Caribische regeringen in overleg over de beantwoording daarvan. Zonder daarop vooruit te willen lopen, kan ik wel meedelen dat het Nederlandse kabinet eerder heeft aangegeven dat de Rijkswet die het Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling opricht, naar haar mening te rijmen is met het recht op zelfbeschikking.[2] In de memorie van toelichting bij het Rijkswetsvoorstel staat: "Het COHO neemt geen wetgevende of bestuurlijke bevoegdheden van de regeringen, Ministers en de Staten van de landen over (artikel 4, tweede lid), maar kan wel consequenties verbinden aan het niet of niet voldoende naleven door de landen van de verplichtingen die op grond van dit voorstel op het land rusten." En ook: "De gevolgen van de instelling van het COHO voor de autonomie van deze landen dient zich op een aanvaardbare wijze te verhouden tot hun overheidsorganen en constitutionele recht. (...) Het COHO heeft als taak de landen te ondersteunen bij de uitvoering en ontwikkeling van hervormingen en hierop toezicht te houden, maar neemt deze uitvoering en ontwikkeling niet zelf ter hand. Dat doen de landen zelf. Een verderstrekkende taakopvatting van het COHO zou onverenigbaar zijn met de Staatsregelingen van de landen, die niet voorzien in de opdracht van wetgevende en bestuurlijke maatregelen aan een orgaan van een ander land binnen het Koninkrijk."[3] Nu begrijp ik – ook uit het verslag van de Staten van Curaçao – dat de verhouding tussen de instelling van het COHO en de autonomie van Curaçao anders wordt beleefd. Eind juni heb ik onder andere over het voorstel van rijkswet COHO een bestuurlijk overleg gevoerd. Daarbij stond centraal het door iedereen gedeelde doel om voor de inwoners te zorgen voor een sterker en weerbaarder land, met welvaart en welzijn voor alle inwoners van de landen van het Koninkrijk. Hiervoor dienen we de noodzakelijke hervormingen in een zo hoog mogelijk tempo te realiseren. In

[2] Zie ook: Reactie op brief Pro Soualiga over rechtsstatelijkheid en goed bestuur | Brief | Rijksoverheid.nl.
[3] Kamerstukken 2021/22, 36031, nr. 3, p. 1 en 4.

het bestuurlijk overleg bleek dat er geen gedeelde voorkeursrichting is ten aanzien van de wijze waarop we verder gaan met het voorstel van rijkswet COHO. De Caribische landen hebben gezamenlijk een richting voor het vervolg uitgewerkt. Op basis van deze nadere uitwerking gaan mijn ambtenaren en ik graag weer in gesprek over het vervolgtraject.

3. Hoe wenst het Nederlandse kabinet invulling te geven aan 'gelijkwaardigheid in het Koninkrijk'?

4. Waarom maakt het Nederlandse kabinet geen gebruik van het woord 'gelijkheid' in het kader van de landen die zich in het Koninkrijk bevinden?

In het coalitieakkoord heeft het Nederlandse kabinet het volgende daarover aangegeven: "In het Koninkrijk delen we een verleden én een toekomst. Een toekomst die we samen vormgeven. Na tien jaar economische stagnatie en de klappen van een orkaan en een pandemie wil Nederland de drie Caribische landen ondersteunen bij het inslaan van een pad naar duurzame groei. We doen dat zoals bedoeld in het Statuut: op basis van gelijkwaardigheid, wederkerigheid en aan de hand van een eerlijke verkenning over wensen tot eventuele aanpassing van het Statuut."[4] Ook in de Preambule van het Statuut wordt gesproken van gelijkwaardigheid en niet van gelijkheid. Volgens wetenschappelijk commentaar op het Statuut, dat ik onderschrijf, wordt dat om de volgende redenen niet gedaan: "Enerzijds wordt ermee benadrukt dat er sprake moet zijn van een uit staatsrechtelijk oogpunt gelijke waardering of behandeling en dat de juridische structuur dus geen elementen mag inhouden van onderschikking van het ene land aan het andere. Anderzijds geeft het begrip gelijkwaardigheid aan dat er geen gelijkheid is, dat er verschillen zijn waarmee rekening moet worden gehouden." En ook: "Het begrip gelijkwaardigheid laat dus ruimte voor een regeling die verdisconteert dat er belangrijke verschillen zijn in aantallen inwoners, oppervlakte, personele capaciteiten en hulpbronnen tussen Nederland en de landen in het Caribisch gebied."[5]

Het kabinet wil zich inspannen om samen met de Caribische landen te werken aan goed bestuur, de aanpak van corruptie en het duurzaam versterken van de economieën en onderwijs aan de hand van duurzame afspraken. Zie ook het antwoord op vraag 2 voor de inspanningen daaromtrent. Verder wil het kabinet het democratisch tekort bij de besluitvorming door de Tweede Kamer over voorstellen van rijkswet opheffen, door ruimte te geven voor een proportionele stem van de Caribische landen. Deze wens behoeft nog nadere uitwerking en zou wat mij betreft onderdeel kunnen uitmaken van de dialoog over de samenwerking en de verhoudingen binnen het Koninkrijk. Een ambtelijke werkgroep heeft een plan van aanpak geschreven om te komen tot een visie op de verantwoordelijkheden binnen het Koninkrijk. Verder heeft de Tweede Kamer met de gewijzigde motie Wuite en Van Raan het kabinet opgeroepen in overleg te treden met de Caribische eilanden om in 2023 een Koninkrijksconferentie te organiseren. De overweging daarbij is dat het wenselijk is om periodiek bij elkaar te komen om een lange termijnvisie voor het Koninkrijk te formuleren en omdat

[4] Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', p. 4 e.v. Zie: Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' | Publicatie | Kabinetsformatie (kabinetsformatie2021.nl)
[5] C. Borman, Statuut voor het Koninkrijk, 2e druk, Kluwer, p. 20 en 67.

SG-Cluster
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum

Kenmerk
2022-0000506550

dit kan bijdragen aan wederzijds begrip, versterking van de democratische beleving en de rechtstaat, en onderlinge samenwerking.[6] Tijdens het eerstvolgende bestuurlijk overleg wil ik hier graag over doorpraten.

Zoals gezegd verwacht ik dat met bovenstaande antwoorden deze vragen slechts van een begin van een antwoord zijn voorzien. Ik zie uit naar een breder gesprek met de landen over de samenwerking binnen het Koninkrijk de komende periode. Op verzoek van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties, stuur ik tegelijkertijd met de verzending van deze brief een afschrift hiervan aan de Tweede Kamer.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

Alexandra C. van Huffelen

[6] Kamerstukken 2021/22, 36100 IV, nr. 17.